

**KÖSZÖNTŐ KONFERENCIA –
VOLT EGYSZER EGY DOKTORI ISKOLA**

ABSZTRAKT KÖTET

**KÖSZÖNTŐ KONFERENCIA –
VOLT EGYSZER EGY DOKTORI ISKOLA**

A Magyar Kommunikációtudományi Társaság

2026. évi konferenciája

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Budapest, 2026. június 19.

ABSZTRAKT KÖTET

SZERKESZTETTE:

Kiss Flóra

MAGYAR KOMMUNIKÁCIÓTUDOMÁNYI TÁRSASÁG

Tartalom

KONFERENCIAFELHÍVÁS	4
SZEKCIÓELŐADÁSOK	6
András Hanga: <i>A helyi identitás szerepe a fenntarthatóságban</i>	6
Herendy Csilla: <i>UX research journey: a felhasználói élmény kutatási módszerei a fejlesztés folyamatában</i>	7
Dr. Molnár Bálint: <i>Reputáció és kommunikációs kockázatok a felsőoktatásban</i>	8
Mravik Patrik – Papp Viktor: <i>TK és tévé. A Tömegkommunikációs Kutatóközpont és a hazai televíziós hatáskutatás története</i>	9
Dr. Myat Kornél: <i>Paradigmaváltás a kommunikációs képzésekben: A mesterséges intelligencia többszintű oktatási integrációja és dilemmái</i>	10
Dr. Németh Márton - Németh Erzsébet: <i>Az online agresszió operacionalizálása és mérése közösségimédia-kommentekben – LLM- és gépi tanulás alapú módszerek</i>	11
P. Szilczl Dóra: <i>Az MI mint participatív ágens</i>	13
Szabó Levente: <i>Kérdésfeltevések (szignifikációk) a biológiában és a kvantummechanikában</i>	14
Dr. Velics Gabriella: <i>Multiválságok és oktatás: a közösségi rádió, mint reziliens alternatíva a digitális egyenlőtlenségek korában</i>	15
Dr. Vizler Eszter – Utassy Luca: <i>Kit érdekel a politika?(!) A politika iránti érdeklődés, az intézményi bizalom és a médiahasználat összefüggései magyar fiatal felnőttek körében.</i>	17

KONFERENCIAFELHÍVÁS

A Magyar Kommunikációtudományi Társaság

2026. évi konferenciáján való részvételre

A KÖSZÖNTŐ KONFERENCIA – VOLT EGYSZER EGY DOKTORI ISKOLA

Helyszín:

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

1088 Budapest, Szentkirályi út 28.

Időpont:

2026. június 19. (péntek)

1996-ban indult el a Társadalmi Kommunikáció Alprogram a Janus Pannonius Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karának Nyelvtudományi Doktori Programján belül. Létrejöttével meghatározó szerepet játszott a magyar kommunikáció- és médiatudomány intézményesülésében, szakmai önmeghatározásában és utánpótlás-nevelésében egyaránt. Az Alprogram az elmúlt évtizedek során több helyszínen folytatódott - először Pécsen, majd Budapesten, végül a Budapesti Corvinus Egyetemre Társadalmi Kommunikáció Doktori Iskolaként.

A képzés működése során - függetlenül a helyszíntől és más doktori iskolához való tartozástól - a program sajátos szervezeti és pedagógiai kultúráját olyan strukturáló események határozták meg, mint a tanévet elindító Beköszönő konferencia és a tanévet záró Elköszönő konferencia. Ezek az alkalmak nem csupán az Alprogram szervezését keretezték, hanem meghatározó szerepet játszottak a doktoranduszok szakmai és tudományos szocializációjában, valamint az oktatók és hallgatók közötti szakmai kapcsolatok kialakulásában. A védett, ugyanakkor elvárásokat támogató közeg nagyfokú biztonságot, egyben pedig fontos felkészülési terepet jelentett a későbbi hazai és nemzetközi tudományos megjelenésekhez.

A Társadalmi Kommunikáció Alprogram végzett hallgatói jelenleg - 2026-ban - számos hazai és nemzetközi intézményben dolgoznak, aktívan formálva a kommunikáció- és médiatudomány oktatását, kutatását és szakmai gyakorlatát. A jelen Köszöntő konferencia célja, hogy teret adjon e szakmai közösség újratalálkozásának, és lehetőséget biztosítson arra, hogy a résztvevők bemutassák jelenlegi kutatási, oktatási vagy szakmai tevékenységüket, valamint jövőbeli terveiket.

A konferenciára várjuk mindazokat, akik:

- *hallgatóként részt vettek a Társadalmi Kommunikáció Alprogramban (függetlenül attól, hogy végül hol szereztek doktori fokozatot);*
- *aktívan részt vesznek a magyarországi kommunikáció- és médiatudomány oktatásában és kutatásában;*
- *a kommunikáció- és médiatudományhoz kapcsolódó szakmai területeken dolgoznak, és szívesen reflektálnak a terület aktuális kihívásaira;*
- *jelenleg mester- vagy doktori képzésben folytatnak kommunikáció- és médiatudományi tanulmányokat és kutatásokat.*

SZEKCIÓELŐADÁSOK

András Hanga:

A helyi identitás szerepe a fenntarthatóságban

Dunaújvárosi Egyetem

andrash@uniduna.hu

A tanulmány a helyi identitás és a fenntarthatósági magatartás közötti összefüggést vizsgálja magyarországi középvárosok lakóinak körében, a fenntarthatóság társadalmi-pszichológiai megalapozására fókuszálva. A kutatás abból az elméleti feltevésből indul ki, hogy a helyhez való érzelmi és kognitív kötődés kulcsszerepet játszhat a környezettudatos attitűdök és a közösségi részvétel formálásában, ezáltal hozzájárulva a fenntartható fejlődés helyi szintű megvalósításához. Scannell és Gifford (2010) szerint a helykötődés személy-, hely- és folyamatdimenziói együttesen határozzák meg, hogy az egyén miként integrálja lakókörnyezetét az énképébe. Manzo és Perkins (2006) rámutatnak, hogy a helyhez fűződő kötődés fokozza a közösségi részvételi hajlandóságot, Lewicka (2011) pedig igazolta, hogy a helyi történelem és hagyományok ismerete pozitív összefüggést mutat a környezettudatos viselkedéssel.

A kutatás két fő kérdést vizsgál: hogyan befolyásolja a helyi identitás a fenntarthatósági attitűdöket és viselkedést, illetve milyen kapcsolat áll fenn a helyi identitás és a közösségi részvétel között a fenntarthatósági gyakorlatokban.

A kutatás kvantitatív és kvalitatív módszert egyaránt alkalmaz. A kvantitatív vizsgálat önkitöltős, strukturált kérdőíven alapul, amelyben Likert-skálás tételekből képzett helyi identitás- és fenntarthatósági attitűdindex segítségével korrelációs és regressziós elemzések készültek. A kvalitatív részt félig strukturált interjúk alkották, amelyek tematikus tartalomelemzéssel kerültek feldolgozásra.

A kvantitatív kutatás eredményei pozitív összefüggést mutattak a helyi identitás erőssége és a fenntarthatósági attitűdök között, a helyi kötődés bizonyult a legmeghatározóbb magyarázó tényezőnek. A kvalitatív elemzés ugyanakkor árnyalta ezt a képet: a helyi identitás szükséges, de önmagában nem elégséges feltétele a fenntartható viselkedésnek. A közösségi összefogásba vetett hit, a helyi normák ereje és az egyéni hajlandóság egyaránt meghatározó szerepet töltenek be a viselkedés kialakulásában.

Herendy Csilla:

UX research journey: a felhasználói élmény kutatási módszerei a fejlesztés folyamatában

Nemzeti Közszolgálati Egyetem

herendy.csilla@uni-nke.hu

A UX kutatási módszerek repertoárja nagyon gazdag és a kapott eredmények szintűgy sokfélék, a kvantitatív adatoktól kezdve a hőtésképeken át a részletes, kvalitatív vizsgálati eredményekig.

A UX-kutatás keretein belül ugyanis sem csak weboldalakat vizsgálhatunk, és nem is kizárólag ergonómiai vagy usability (használhatósági) szempontok szerint. Sőt: valójában a kutatásoknak ez csak egy kisebb szelete, hiszen érdekelhet bennünket a felhasználók gondolkodása, viselkedése. Fontosak a versenytársak is, az ő jó ötleteik és hibáik. Az adatgyűjtésnek szintén számos egyéb területe létezik, többek között a felhasználói igényfelmérés, konkurenciafigyelés vagy például a készülő felület információs architektúrája.

Ennek okán a szokásos UX-kutatási módszerek mellett egyéb szakértői elemzési és egyéb módszerek is elérhetők (pl. a heurisztikus elemzés, a kognitív bejárás), amelyek elsősorban nem UX-kutatási módszerek, de használatuk kifejezetten támogatja a UX felület fejlesztését.

Minden kutatásnak megvan a maga helye a fejlesztési folyamatban. A tervezés-fejlesztés elején a problémát (mit kell megoldani?), a tervezés során pedig készülő megoldás minőségét (jól oldották-e meg?) kutatjuk.

Az előadásban áttekintem a rendelkezésre álló módszereket és azok összefoglaló táblázatát. Ezek közül nem kell minden módszert egymás után alkalmazni, de érdemes minél többet használni, kis mintán. Ha választanunk kell aközött, hogy egy nagymintás kutatást végezzünk vagy többfélék, kevesebb résztvevővel, érdemesebb az utóbbi mellett dönteni.

Dr. Molnár Bálint:

Reputáció és kommunikációs kockázatok a felsőoktatásban

Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem

molnar.balint@bme.hu

A versenyképesség, a hallgatói döntések, a nemzetközi együttműködések szempontjából a felsőoktatási intézmények reputációja napjainkban meghatározó tényezővé vált. A reputáció nem kizárólag az oktatási és kutatási teljesítmény eredménye, hanem a szervezeti kommunikáció által közvetített narratívák, valamint értelmezések és az érintetti kapcsolatok összessége.

Az előadás azt elemzi, hogy a szervezeti kommunikáció milyen szerepet tölt be a felsőoktatási reputáció kialakításában és fenntartásában, valamint hogy a közösségi média milyen új lehetőségeket és kockázatokat teremt e folyamatban. A közösségi platformok egyszerre erősítik az intézményi láthatóságot, a közvetlen érintetti kapcsolatokat és a narratíva alkotásának lehetőségét biztosítják, ugyanakkor fokozzák a reputáció sérülékenységét is. Az azonnali visszacsatolás, az algoritmusvezérelt tartalomterjedés és az intézményi kommunikáció formalizáltságának fellazulása új kihívásokat jelent az egyetemek számára.

Az előadás kitér arra is, hogy a közösségi médiában megjelenő automatizált megoldások – például mesterséges intelligencián alapuló tartalom-előállítás vagy monitoring eszközök – miként erősíthetik vagy gyengíthetik az intézményi reputációt.

Az előadás a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem (BME) kommunikációs gyakorlatán keresztül mutatja be, hogy egy nagy felsőoktatási intézmény miként kezeli a közösségi média reputációs hatásait: hogyan alakít ki intézményi narratívákat, hogyan reagál a kockázatokra, és miként használja a digitális eszközöket a reputáció tudatos menedzselésére.

Mravik Patrik – Papp Viktor:

TK és tévé. A Tömegkommunikációs Kutatóközpont és a hazai televíziós hatáskutatás története

ELTE Bölcsészettudományi Kar; ELTE Társadalomtudományi Kar, Országos Széchényi Könyvtár

montventoux14@gmail.com

viktorpapp14@gmail.com

Az 1956-os forradalom sokkja után a magyarországi állampárt legitimitációjának fenntartásában kiemelt jelentőséget tulajdonított a jelen életszínvonalának emelésében, a lakosság elégedettségének nyomonkövetésében, emiatt egyes politikai vezetők azt várták az 1960-as évek során rehabilitált szociológiától és közvéleménykutatástól, hogy megbízható információval szolgálnak a lakosság gondjairól, igényeiről, nézeteiről. Fontos feladat hárult a tömegkommunikáció, a propagandagépezet hatásainak kutatására, ebben is volt kulcsszerepe az 1969-ben a Magyar Rádió és Televízió (MRT) igazgatóságaként létrehozott Tömegkommunikációs Kutatóközpontnak, amely az ország első média- és közvéleménykutató intézeteként működött. Az intézet az egykori államszocialista országok között egyedülálló politikai-társadalmi jelentőséggel bírt, a médiakutatásokra gyakorolt hatásának minden aspektusra kiterő feltárására azonban – sajnálatos módon – a mai napig nem került sor. Tervezett előadásunk egy hosszabb távú kutatási projekt első vállalásaként a hazai médiahatáskutatás historikumának megírásához kíván hozzájárulni.

Elsődleges célunk, hogy a Tömegkommunikációs Kutatóközponttól (TK) való tudományos párbeszédet folytassuk. Célunk, hogy a TK berkein belül zajló médiakutatásokat, ezen belül pedig kifejezetten a televízióra fókuszálva, az 1960-as, 1970-es és 1980-as években megvalósított hatáselemzéseket a tudományos feltárás igényével összefoglaljuk, a hatáskutatások eredményeit rendszerezzük. További célkitűzésünk, hogy a televíziós hatáskutatások mögött meghúzódó motivációkat, összefüggéseket, elméleti kereteket felvázoljuk. Ennek érdekében az előadásban különböző források (tanulmányok, interjúk, sajtó) kvalitatív elemzésével rekonstruáljuk a televíziós hatásvizsgálatok kutatástörténetét. Az interjúk során kifejezetten arra voltunk kíváncsiak, hogy a résztvevő szakemberek milyen módon kapcsolódtak be a TK munkájába, milyen szerepeket tölthettek be és milyen feladatokat láttak el, valamint, hogy miképpen értékelik saját kutatásaikat, elemzéseiket jelentőségét a korszak politikai-társadalmi kontextusában.

Dr. Myat Kornél:

Paradigmaváltás a kommunikációs képzésekben: A mesterséges intelligencia többszintű oktatási integrációja és dilemmái

Milton Friedman Egyetem

myat.kornel@uni-milton.hu

Előadásom és az azt megalapozó kutatás azt vizsgálja, hogy a 2022 óta gyors ütemben terjedő nagy nyelvi modellek (Large Language Models, LLM-ek) milyen módon és milyen pedagógiai keretek között integrálhatók a kommunikáció- és médiatudományi felsőoktatásba. Az elemzés három, egymással szorosan összefüggő szinten közelíti meg a kérdést.

A képzési struktúra (curriculum) szintjén az MI-eszközök beépíthetőségét vizsgálja. Fókuszba helyezi a fejlesztendő kompetenciák – mint az AI literacy, a kritikai gondolkodás, a tartalomalkotás és az MI-támogatott kutatómódszertan – újradefiniálását és a tanulási kimenetekhez való illesztését. A kurzusok szintjén az alkalmazás konkrét oktatási gyakorlatait elemzi, kitérve a feladattípusokra, az empirikus tapasztalatokra és a formatív, illetve szummatív értékelés új dilemmáira. Az intézményi és etikai szabályozás szintjén pedig az akadémiai integritás, a transzparencia és a felelős MI-használat kihívásait tárgyalja.

A hazai és nemzetközi szakirodalom áttekintésére, valamint a saját kutatási és oktatási tapasztalatokra építve az előadás célja egy olyan többszintű módszertani és szabályozási keret felvázolása, amely támogatja az MI-eszközök tudatos, pedagógiaileg megalapozott alkalmazását, miközben reflektál az azokból fakadó kockázatokra.

Kulcsszavak: nagy nyelvi modellek (LLM), mesterséges intelligencia az oktatásban, AI literacy, felsőoktatási pedagógia, akadémiai integritás

Dr. Németh Márton - Németh Erzsébet:

Az online agresszió operacionalizálása és mérése közösségimédia-kommentekben – LLM- és gépi tanulás alapú módszerek

Budapesti Műszaki- és Gazdaságtudományi Egyetem Elektronikus Eszközök Tanszéke;

Budapesti Metropolitan Egyetem

enemeth@metropolitan.hu

nemeth.marton@vik.bme.hu

A közösségi média nyilvános diskurzusainak egyik meghatározó, ugyanakkor nehezen megragadható jelensége az online agresszió. Bár a jelenség társadalmi hatásai egyre szélesebb körben dokumentáltak, empirikus vizsgálata továbbra is jelentős módszertani nehézségekbe ütközik, különösen az operacionalizálás és a megbízható mérés szintjén. Az előadás célja egy olyan többdimenziós módszertani keret bemutatása, amely alkalmas az online agresszió intenzitásának, formáinak és eloszlásának vizsgálatára közösségimédia kommentekben.

A kutatás egy magyarországi közéleti botrányhoz kapcsolódó online diskurzus elemzésére épül. A vizsgálat fókuszába egy politikai-közéleti influenszer posztjai alatt megjelenő kommentkorporusz került, amely moderálási beavatkozások hiányában a felhasználói reakciók természetes mintázatát tükrözi. Az agresszió operacionalizálását egy hatfokozatú, ordinális skála mentén végeztük el, amely a semleges vagy pozitív hangvétellű megnyilvánulásoktól az explicit fizikai fenyegetésekig terjed. A kommenteket több, egymástól független humán kódoló annotálta strukturált kódkönyv alapján; az interkódolói megbízhatóságot Cohen-féle kappa mutatóval vizsgáltuk.

A humán kódolás eredményeit AI alapú annotációval vetettük össze annak feltárása érdekében, hogy a mesterséges intelligencia milyen mértékben képes leképezni az agresszió ordinális skálán való értelmezését. Az eredmények azt mutatják, hogy az agresszió középső tartományaiban – ahol a humán ítéletek sem mutatnak teljes konszenzust – mind a humán, mind az AI alapú kódolás bizonytalanságokat hordoz, ugyanakkor ordinális értelemben az AI teljesítménye versenyképesnek bizonyult.

Az empirikus eredmények alapján a kommentek több mint háromnegyede a skála legalacsonyabb kategóriájába tartozik: semleges, támogató vagy nem agresszív kritikai megnyilvánulás. Az enyhe és közepes agresszió aránya már jóval alacsonyabb, míg a súlyosan agresszív és explicit fenyegető kommentek csak marginálisan jelennek meg a mintában. Ez az

eloszlás rávilágít arra a paradoxonra, hogy miközben az online agresszió erősen jelen van a felhasználói percepcióban, a ténylegesen extrém agresszív tartalmak aránya alacsony.

Az agresszió intenzitása és a kommenthossz között pozitív, közepes erősségű kapcsolat mutatható ki: a magasabb agressziószintek jellemzően hosszabb, kifejtettebb, gyakran ismétlődő vagy argumentatív elemeket tartalmazó hozzászólásokban jelennek meg, míg az extrém agresszió paradox módon gyakran rövid, tömör kijelentések formáját ölti. A reakciók száma és az agresszió intenzitása között ugyanakkor csak igen gyenge kapcsolat figyelhető meg, ami arra utal, hogy a reakciószám inkább platformdinamikai, semmint nyelvi agressziós indikátorként értelmezhető.

A nemi különbségek vizsgálata azt mutatja, hogy az online agresszió előfordulása összességében nem mutat számottevő eltérést férfi és női kommentelők között, ugyanakkor az intenzívebb, magasabb fokú agresszió aránya valamivel gyakrabban jelenik meg a férfiak hozzászólásaiban.

Az előadás mellett érvel, hogy az AI önmagában nem helyettesíti megbízhatóan a humán értelmezést, ugyanakkor hatékony eszköze lehet az annotációs költségek csökkentésének és a nagyméretű kommentkorpuszok elemzésének támogatásában. A bemutatott módszertani keret hozzájárulhat az online agresszió empirikus kutatásának pontosabb és összehasonlíthatóbb méréséhez.

Kulcsszavak: online agresszió, annotáció, LLM, XLM-RoBERTa, közösségi média, inter-rater reliabilitás, természetes nyelvfeldolgozás

P. Szilczl Dóra:

Az MI mint participatív ágens

Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar

dr.papradi.dora@gmail.com

szilczl.dora@btk.ppke.hu

A technológiai innováció, amit az MI rendszerek hétköznapi használata jelent az élet számos területét befolyásolja. Ezek közé tartozik a munka világa, melyben a csapatok, munkacsoportok hamarosan aktív mesterséges résztvevőkkel számolhatnak. A participatív, ámde mesterséges ágens áll jelen tanulmány középpontjában. Az írás elsődlegesen szemlét foglal magában, mely átnézi nemzetközi szinten e folyamat hatásait latolgató szakirodalmi megközelítéseket és prognózisokat. A kihívás egyértelmű: mit kezdünk a többszereplős kommunikatív folyamatokban egy olyan résztvevővel, akinek a többletfelkészültsége meghaladja a csoport ösztudását, miként alakul vajon a csoportdinamika ennek mentén, mennyire változnak a hagyományos csoportszerepek, s ezek közül melyiket tölti be az MI mint csapattag (szakértő, moderátor). Kognitív szinten mit jelent, amikor az MI, nem pusztán eszköz, mely képességerősítő, hanem kolléga, döntéshelyzeti állásfoglalással. Mindezek a kérdések személyközi és csoportkommunikációt tanítva egyaránt izgalmasak, hisz segítségükkel diszkutálható az ember-gép hibrid kommunikáció, az MI-re mint kommunikációs szereplőre vonatkozó víziók. Az eddigi kutatások zömmel az MI-t használó egyénekre fókuszáltak, kevesebb vizsgálat irányult csoportszintű hatásokra, ezért e területen a tematizáció hiánypótló. A tanulmány igyekszik Horányi Özséb participációs modelljét a fenti szempontból átgondolni. Az írás egyrészt bemutatja a PTC kiindulópontjait (a PTC sohasem zárta ki a nem humán ágenseket), másrészt a tudásmegosztás, jelentésösszehangolás és a részvétel módjait érinti. A participációs kommunikációelmélet kiterjesztése lehetővé teszi ennek az új jelenségnek az adekvát megközelítését, elméleti keretet kínálva az emberi problémamegoldásban az MI részvétel diszkussziójának, valamint segít megérteni és leírni a hibrid kommunikációs rendszerekben rejlő dinamikai viszonyokat. Ez a terület új, próbálkozó lépései ugyanakkor keretet adhatnak későbbi empirikus kutatásoknak, a fogalmi háló bemutatásával ennek az útnak a csapásait igyekszünk megjelölni.

Szabó Levente:

Kérdésfeltevések (szignifikációk) a biológiában és a kvantummechanikában

Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Gazdasági és Társadalomtudományi Kar, Szociológia és Kommunikáció Tsz.

szabo.levente@communicatio.hu

Kutatásaim során arra vagyok kíváncsi, hogy egy kommunikációs megközelítés, értelmezési keret lehet-e hasznos a természettudományok területén, lehet-e olyan javaslatokat tenni, amelyek új kutatási területek lehetőségét villanthatják fel. Új meglátásokhoz vezethet-e egy olyan analógia miszerint elméleteink és felkészültségeink használatával kérdezzük a természetet, környezetünket, és válaszokat kapunk, amelyek azonban az előbbiektől általánosan meghatározottak. Az effajta kérdéseket a filozófiai episztemológia jól ismeri. De vajon értelmes-e a kérdés nagyon alapvető struktúrák esetében? Például a retina funkcionálisan kialakult struktúrája tekinthető úgy, hogy az „elméletet” hoz létre a külvilágról? És a részét képező receptorsejtek aktivitásai kérdeznek, a válaszok pedig fény-sejt kölcsönhatások. A struktúra percepciója ilyen értelemben sajátos „elméletalkotás” lesz pl. a világ színességéről. Egyik kutatásunk egy a retinában kevésbé feltárt sejt percepcióban játszott szerepére irányul. Hipotézisünk az, hogy a Müller sejtek fényvezető képessége folytán olyan optikai struktúrákat alkothatnak, amelyek ilyen szempontból kevésbé tanulmányozott percepciók vonatkozásokról szólhatnak. Úgy látjuk, hogy a szimulációs részeredményeink alapot adhatnak ezeknek a kérdéseknek is. Nem tartjuk kizártnak e struktúrák működésének kvantummechanikai relevanciáját sem. És vajon ezek a struktúrák szerepet kaphatnak olyan kvantumkommunikációs mechanizmusokban is, amelyekkel a fizikusok összefonódott fotonok segítségével kísérleteznek manapság? (Ez olyan kommunikáció amely a látás során valósul meg.) Ennek a kutatási irányunknak jelenleg egy sokkal kézzelfoghatóbb eredménye van, de ennek elismertetése még folyamatban van. Eszerint a kvantummechanikai összefonódott fotonok azonnali információt szolgáltathatnak igen távoli jelenségekről, feltéve ha helyes kérdéseket teszünk fel.

Dr. Velics Gabriella:

Multiválságok és oktatás: a közösségi rádió, mint reziliens alternatíva a digitális egyenlőtlenségek korában

ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Kar, Pedagógiai és Pszichológiai Intézet – Szombathely
velics.gabriella@ppk.elte.hu

Az utóbbi években az emberiség a multiválságok időszakába lépett: globális és lokális fenyegetéseket, régen nem látott kihívásokat jelentett a Covid-19 világiárvány, a fokozódó fegyveres konfliktusok és a háborúk. A társadalmi, oktatási és egészségügyi komplex krízisek kezelése során mintegy 21. századi új normalitássá vált az IKT eszközök használata; holott a világ országainak jelentős részében csak korlátozottan biztosított a hozzáférés ezen eszközökhöz. Ahol nincs áram, ahol nincs hálózati lefedettség, ahol nem állnak rendelkezésre a személyes IKT eszközök, ott más úton kell a lakossághoz eljuttatni az információkat és a szolgáltatásokat.

Az UNICEF figyelmeztetése - a pandémia korai időszakában 826 millió iskoláskorú maradt ki az a korábban rendelkezésre álló oktatásból (UNESCO, 2020) - keltette fel kutatói érdeklődésemet és fordultam az egyik lehetséges alternatíva – a rádió - felé.

A közösségi rádiók a világ kevésbé technicizált részein erős közösségi mozgalomként vannak jelen a mindennapokban, beleértve a felvilágosító kampányokat, a közösségi-térségi fejlesztéseket és az oktatás területét is. A pandémia és a karantén intézkedések új helyzetbe hozták ezeket a közösségi rádióállomásokat, mintegy esélyt biztosítva számukra, hogy megerősítsék pozíciójukat a közösségfejlesztés (community development) eszköztárában (Westoby & Harris, 2020). Bár a közösségi rádió jól ismert eszköz az oktatásban az 1970-es évek óta - főleg Ausztrália, Kanada, USA példákat ismerhetünk (Nwaeronu & Thompson, 1987) - addig az utóbbi évtizedekben azt látni, hogy Afrika, Délkelet-Ázsia, Dél-Amerika országaiban éled újjá (Africa Educational Trust, 2019). Ahol pedig a közösségi rádiós tevékenység gyökeret vert, ott rendelkezésre állt egy eszköz mely szükséghelyzetben tudja helyettesíteni a formális oktatást.

Az ERIC adatbázisból (eric.ed.gov) 2021 decemberében több mint 100 tanulmány állt rendelkezésre a közösségi rádió, oktatás, Covid kulcsszavas keresés során, peer review rendszerű, teljes terjedelmű, 2020 és 2021 publikációs dátummal. A szakirodalmak feldolgozása 2022-ben kezdődött, majd 2025-ben folytatódott, így nem csupán az első

lépések, hanem a tapasztalatok és időközben megjelenő értékelések is elérhetővé váltak. A konferencia előadás a szakirodalmi áttekintésre és a CMFE társult tagjaitól rendszeres hírlevélben vagy e-mailen kapott információkra terjed ki négy országból: Banglades (BNNRC, 2020), Indonézia (Prahmana et al, 2021), Bolívia és Sierra Leone.

Az előadás a szakirodalmi áttekintésen túl a példákban levonható tanulságokat és következtetéseket is bemutatja. A kutatás gyakorlati jelentőségét az adja, hogy megvizsgáljuk, szükséges-e, lehetséges-e a (közösségi)rádiók bevonása az oktatási folyamatokba egy esetleges veszélyhelyzet esetén akár hazánkban is.

A megfontolásra érdemes következtetések:

- a rádió alternatívája lehet az IKT eszközöknek ott, ahol az online tanulás akadályokba ütközik,
- angol nyelven léteznek kézikönyvek, melyek segítik a közösségi médiaprojektek oktatási célú tervezését,
- a helyi szereplők - önkéntesek, egyházak - együttműködése és hosszú távú elköteleződése segíti a pénzügyi háttér biztosítását és a praktikus projekt tevékenységek megvalósulását,
- hátráltató tényező, ha hiányzik a partnerségi kapcsolat az oktatás és a média szakértői között.

Kulcsszavak: közösségi rádió, oktatási célú rádiós tartalom, hátrányos társadalmi helyzet, Covid-19

Dr. Vizler Eszter – Utassy Luca:

Kit érdekelt a politika?(!) A politika iránti érdeklődés, az intézményi bizalom és a médiahasználat összefüggései magyar fiatal felnőttek körében.

Budapest Metropolitan Egyetem

evizler1@metropolitan.hu

luca.utassy@gmail.com

A fiatal felnőttek politikai érdeklődésének alakulása kiemelt társadalmi jelentőségű kérdés, ugyanakkor a mögöttes tényezők vizsgálata a média felől a hazai szakirodalomban még korlátozott. A tanulmány a Nemzeti Média és Hírközlési Hatóság 2024-es, több mint 1100 fő részvételével készült reprezentatív adatfelvételének másodelemzésére támaszkodva vizsgálja a 16–35 éves magyar fiatalok politikai érdeklődésének meghatározó tényezőit, különös tekintettel az intézményi bizalommal és a médiafogyasztással kapcsolatos összefüggésekre. Az empirikus elemzés lineáris és többváltozós regressziós modellek, valamint kereszttábla-elemzések alkalmazásával történt.

Az eredmények szerint mind az intézményi bizalom (tudósok, online hírportálok, vállalatok stb.), mind a média és a politika iránti bizalom pozitív és szignifikáns összefüggést mutat a politikai érdeklődéssel ($\beta = .22$, $p < .001$, illetve $\beta = .21$, $p < .001$). Az egyszerű modellekben a bizalomváltozók mérsékelt magyarázóerővel rendelkeztek ($R^2 = .04-.05$). A bizalmdimenziók hatása a szocio-demográfiai változók kontrollálása mellett is fennmarad; az iskolai végzettség, a nem és az életkor szintén szignifikáns magyarázó tényezők, míg a településtípus hatása nem bizonyult szignifikánsnak.

A kutatás újszerűsége a média szerepének komplex vizsgálatában ragadható meg. Az eredmények azt jelzik, hogy a politikai információforrások fontosságának percepciója szoros összefüggést mutat a politikai érdeklődéssel, míg a közösségi média- és üzenetküldő platformok tényleges használata csupán gyenge vagy statisztikailag nem szignifikáns hatással bír ($R^2 \approx 0,00-0,08$). Továbbá megállapítható, hogy a magasabb politikai érdeklődéssel rendelkező egyének nagyobb valószínűséggel alkalmaznak aktív stratégiákat az álhírekkel szemben, ideértve azok ellenőrzését, jelentését és társas megvitatását.